

ION IORDACHE

Bazinul mijlociu al Jijiei se întinde în nord-estul Podișului Moldovenesc străbătut de Bașeu, Jijia și Bahlui. Depresiunea Jijiei reprezintă o câmpie de eroziune cu dealuri joase despărțite de văi largi și mai este cunoscută și sub denumirea de Câmpia Moldovei.

Jijia, afluent al Prutului, izvorăște de la frontiera de nord din dealurile de podiș de pe stânga Siretului. Trece prin orașul Dorohoi și, curge pe o mare distanță paralel cu Prutul, și varsă în acesta, mai jos de Iași, după ce s-a unit cu Bahluiul. Afluenții principali ai Jijiei sunt: Sitna, Miletin și Bahlui. Cursul Jijiei se întinde pe distanța de 287 km. Miletinul, afluent al Jijiei izvorăște din Șaua Bucecei, are o lungime de 78 km și se varsă în Jijia în aval de localitatea Vlădeni. la confluența Miletinului cu Jijia au existat înainte de 1974 o zonă largă inundabilă ce cuprindea zeci de mii de hectare de stufărișuri. Între Borșa și Vlădeni, Jijia se dispersa în mai multe brațuri mici care la nivelul satului M. Kogălniceanu se adunau din nou în albia principală. În această zonă s-au făcut lucrări de indiguiri, s-au construit ferme piscicole cu mai multe eleștee ce folosesc apele curate ale Miletinului, iar pe pârâul Miletin în amonte de Vlădeni s-a creat o acumulare de apă (320 ha) ca urmare a construirii unui baraj.

Relieful din jur cuprinde câmpii joase de-a lungul Jijiei și Miletinului mărginite de coama unor dealuri ce nu depășesc 200 m altitudine, dealurile: Borșa, Geamăna, Iacobeni, Movila Alexandru cel Bun (cel mai înalt fiind Borșa cu 179 m).

Bazinul mijlociu al Jijiei aparține regiunii de la silvostepă ce cuprinde câmpii de eroziune și de acumulare. În cea mai mare parte teritoriul retrospectiv este acoperit cu o vegetație de silvostepă în mare parte denaturată prin extinderea culturilor care au avut ca efect defrișarea intensivă a pâlcurilor vechi de pădure, ruderalizarea și degradarea prin pășunat excesiv a pajiștilor. Aceasta a dus la modificarea evidentă a compoziției floristice a multor asociații zonale.

Cele mai importante și larg răspândite asociații vegetale în bazinul Jijiei sunt trestiișurile cu *Phragmites communis*, păpurișuri cu *Typha latifolia* și *T. angustifolia* extinse în părțile permanente, pe lăcoviști calcaroase sau chiar ușor sașinizate. Adesea, trestiișurile sunt invadate de mana apei (*Glyceria*

aquatica), specie toxică pentru animale, rogozurile (**Carex**) de pe marginea apelor se asociază cu iarba câmpului (**Agrostis stolonifera**), pirul (**Agropirum repens**), firuța (**Poa pratensis**) și altele. Pe luciul apei plutesc grupări de lintiță (**Lemna minor** și **L. trisulca**). Pe locuri bătătorite să găsim grupări de trifoi târător (**Trifolium repens**) și zăzanie (**Lolium perene**). Pe locurile sărăturate se găsim iarba de sărătură (**Puccinellia distans**) și stânjenelul (**Iris halophila**). Pe marginea iazurilor se găsim tufe de măceș (**Rosa canina**) și păducel (**Crataegus monogyna**), sălcii (**Salix alba** și **S. babylonica**). În pâlcurile de pădure existente la Borșa și Cațâchi predomină salcâmul (**Rubinia pseudacacia**), plopul (**Populus alba**), arțarul (**Acer campestre**), frasinul (**Frasinus excelsior**), fagul (**Fagus silvestris**).

În lunile de vară, digurile eleșteelor sunt acoperite cu brusturi (**Arctium napa**), cucută (**Conium maculatum**), pelin (**Artemisia absintium**), troscot (**Polygonum aviculare**), ștevie (**Rumex potentia**), rapiță (**Brasica rapa**), urzică moartă (**Lanium maculatum**), cătină (**Tamarix**).

Observațiile oritologice din prezenta lucrare s-au făcut pe parcursul a patru ani (1989-1992) și reprezintă o primă contribuție la cunoașterea păsărilor din bazinul Jijiei.

Comunicarea largă a văii Jijiei cu cea a văii Prutului ca și existența în bazinul mijlociu atât a Jijiei cât și Prutului a unor largi suprafețe cu apă și vegetație determină prezența în această zonă a unui număr mare de păsări de baltă. Unele din ele rămân să cuibărească aici, iar toamna se crează aglomerări cu mii de rațe, găște, cormorani, corcodei, sute de stârci, cufundaci, egrete, pescăruși.

În cele ce urmează vom prezenta în ordine sistematică unele aspecte privind speciile de păsări observate în fosta zonă inundabilă a Jijiei (astăzi transformată în numeroase eleștee, bălți, ochiuri permanente de apă), discuțiile referindu-se cu precădere asupra păsărilor legate de viață în preajma apelor.

Din ord. **Gaviiforme** (cufundaci) apar ca oaspeți de iarnă încă din luna octombrie: **Gavia arctica**: 30-40 de exemplare pe lacul Hălțeni și mai rar vine aici **Gavia stellata** (2 exemplare au fost observate la 02.12.1991).

Din ord. **Podicipediformes** cel mai comun este **Podiceps ruficollis** care apare primăvara devreme, primul exemplar a fost văzut la 04.03. 1991 (lacul Hălțeni), iar ultimul exemplar ce a părăsit zona a fost observat la 19.10.1991. În eleșteele de la Larga Jijia cuibăresc multe perechi (peste 20). **Podiceps cristatus**, sute de exemplare apar primăvara (la 23.03.1992 au fost numărate aprox. 800 de exemplare) dar rămân să clocească puține perechi (în 05.04.1992, 43 de exemplare). Mai rar poate fi văzut **Podiceps griseigena**; numai câteva perechi (3-4) rămân să cuibărească în eleșteele Miletinului. **Podiceps auritus**, în număr foarte mic (2-3) apare toamna târziu, în trecere.

Interesant de semnalat prezența cormoranului mic - **Phalacrocorax pygmaeus** care cuibărește în eleșteele Miletinului și Jijiei. Sosește la începutul lunii aprilie și își amenajează cuibul în stufăriș departe de marginea eleșteului. Numărul familiilor ce cuibăresc aici este mic, aproximativ două, în luna iulie (24 și 30.07.1992) au fost numărați 148 cormorani mici pe eleșteele Jijiei, iar la 24 august 1992 pe apele Miletinului (eleșteul Florea de lângă barajul Hălțeni) erau prezenți 30 de cormorani (adulți și juvenili).

Din ord. **Ciconiiformes**, familia **Ardeidae** găsim ca păsări clocitoare toți reprezentanții familiei **Botaurus stellaris**, mai greu de observat în timpul clocitului, dar ușor de identificat după sunetele-i caracteristice, cuibărește în număr redus. **Ibroxychus minutus** ca și **Nycticorax nycticorax** precum și **Ardeola ralloides**, zeci de perechi își fac cuibul pe eleșteele de la Borșa, Miletin, Vlădeni, Larga Jijia. La sfârșitul lunii august se formează grupări mari (40-60 de indivizi) unde adulții și juvenili se deplasează în căutare de hrană. **Ardea cinerea** apare în primăvară pe la mijlocul lunii martie (23.03.1992), ultimele exemplare au fost văzute la 03.12.1992. Cuibul și-l fac în colonii împreună cu **Ardea purpurea** și **Egretta garzetta**. O colonie cu 12 cuiburi ale celor trei specii s-a instalat în eleșteele de la Larga Jijia. **Egretta alba** apare în număr mic (3-6 exemplare) pe bălțile din jurul localității Vlădeni. O familie cuibărește aici în fiecare an. Din familia **Ciconiidae** (berze), **Ciconia ciconia** cuibărește în toate satele aferente comunei Vlădeni (Borșa, Alexandru cel Bun, Iacobeni, Vâlcelele, Broșteni). Numărul de 18 cuiburi în aceste localități îl considerăm mic față de bogăția de hrană ce există în toată zona. **Ciconia nigra** nu cuibărește aici. La 7 august 1992 au fost văzute 5 exemplare (la Andrieșeni) probabil mânate de secetă dinspre Ucraina. Din familia **Threskiornithidae**, găsim în pasajul de primăvară pe **Platalea leucorodia** (12-14 exemplare în luna aprilie) și **Plegadis falcinellus** (24 exemplare - Hălțeni).

Din ord. **Anseriformes**, cuibărește: **Anser anser** (2 perechi, cuibul și l-a făcut la 27.04.1992, eleșteul Jijia); **Cygnus olor** (2 perechi), numeroase rațe mari (**Anas platyrhynchos**), câteva familii (2-4) de **Anas crecca**; o singură familie de **Anas clypeata** și 5-6 familii de **Aythya nyroca**. Celelalte specii de rațe, gâște, lebede, ferestrași în timpul pasajului se opresc pentru scurtă vreme în special la lacul Hălțeni unde se găsesc hrană în culturile din jur. **Cygnus cygnus**; 16 exemplare au fost observate la 23.03.1992 pe eleșteele de pe Jijia. **Tadorna ferruginea**, un exemplar a fost împușcat în 18 septembrie 1991, iazul Florea (pe Miletin). **Tadorna tadorna**, 7 exemplare au fost observate la 6.12.1991 pe iazul Hălțeni. **Mergus merganser** și **Mergus albellus**, puține exemplare (4-6) au putut fi observate în pasajul de toamnă). **Aythya marila**, primăvara rămâne în bălțile Jijiei până la începutul lunii mai. Nu am putut constata dacă cuibărește aici. **Anas strepera** este prezentă mai ales în pasajul de

primăvară. Primele exemplare au fost observate în 14.03.1992. **Aythya ferina** apare numai în pasaj ca și **Netta rufina** și **Anas acuta** (observate la 27.10.1991 - Hălceni).

Din ord. **Falconiformes** consemnăm ca pasăre adaptată zonei de baltă pe **Circus aeruginosus**. Cuibărește în zonă și poate fi văzut în tot sezonul cald nu mai mult de două perechi. Alte specii de răpitoare de zi pot fi văzute în bazinul Jijiei (**Buteo buteo**, **Accipiter gentilis**, **Ac. nisus**, **Milvus migrans**, **Falco subbuteo**, **Falco vespertinus**, **Aquila pomarina**. Numărul acestor păsări este mic și apariția lor este sporadică.

Din ord. **Galliformes** cuibărește în pâlcurile de cătină și arbuști de lângă eleștee: **Phasianus colchicus** și **Coturnix coturnix** care sunt vâdate (toamna) și au devenit rare. **Perdix perdix** își face cuibul în liziera pădurii și la marginea culturilor.

Din ord. **Gruiformes**, **Grus grus** este prezent numai în pasaj, nu se oprește aici. În 13.04.1992 - un grup de 26 cocori a trecut peste bălțile Vlădenilor, în zbor la mare înălțime. **Rallus aquaticus**, **Porzana porzana**, **Gallinula chloropus**, **Fulica atra** cuibăresc în bălțile de la Borșa, iazul Florea (Milotin), Larga Jijia. Referitor la lișiță (**Fulica atra**) se constată că numărul ei este în creștere după o scădere vertiginosă înregistrată între anii 1982-1988. La marginea eleșteelor cuibărește vegetație - **Crex crex** (cârsteiul).

Din ord. **Charadriiformes** putem consemna ca păsări ce cuibăresc în bălțile Jijiei pe: **Vanellus vanellus**, **Tringa totanus** și mai rar **Gallinago gallinago**. În peisajul de primăvară apar în număr mare (mulți) fluierari (**Tringa glareola**, **T. ochropus**, **T. erythropus**), prundărași (**Charadrius dubius**, **Ch. alexandrinus**, **Ch. hiaticula**), bătăușul (**Philomachus pugnax**), culicul (**Numenius arcuata**), sitarul de mal (**Limosa limosa**), becațina mare (**Gallinago media**), ploieul auriu (**Pluvialis apricarius**) și **Recurvisrostra avosetta** (2 exemplare la 9.06.1992).

Din ord. **Lariformes** (pescăruși) cuibărește în eleșteele Miletinului **Larus ridibundus**, aproximati 20 perechi; **Larus argentatus** (3-4 perechi), **Sterna hirundo** și **Chlidonias nigra** (12-14 perechi). În luna august - septembrie acești pescăruși și chire formează stoluri mari care se dispersează sau dispar în timpul iernii. Au mai putut fi observate speciile: **Larus canus** (11.11.1992 - câteva zeci); **Larus melanocephalus** (23.03.1992 - peste 150 exemplare); **Chlidonias leucopterus** (27.05.1992 - 10 exemplare).

Din ord. **Columbiformes** numai **Streptopelia dacaocto** cuibărește și este sedentar în toate localitățile din zonă. **Streptopelia turtur** a cuibărit în pădurea Borșa și Cațăchi, dar în ultimii ani nu a mai rămas la cuib. Se constată o scădere vertiginosă a numărului de turturele, nu numai aici ci, în toată țara.

Ord. **Cuculiformes** cuprinde pe **Cuculus canorus** care-și depune ouăle în cuiburile lăcarilor (**Acrocephalus sp.**).

Din ord. **Strigiformes**, **Asio otus** și **Bubo bubo** (o pereche) cuibăresc în pădurea Cațâchi, iar **Athene noctua** cuibărește în localități.

Din ord. **Caprimulgiformes**, **Caprimulgus europaeus** cuibărește în pădurea Borșa, luna mai fiind timpul când își etalează cântecul atât de deosebit.

Din ord. **Coraciiformes**, în malurile râpilor pădurii Cațâchi cuibărește **Merops apiaster**, iar **Upupa epops** cuibărește între pietrele sau livezi, dar putem afirma că numărul de pupeze a scăzut mult și sunt ani când nu o putem vedea în perioada de cuib.

Din ord. **Piciformes** cuibăresc în grădini: **Jynx torquilla**, **Dendrocopos syriacus**, foarte rar **D. minor** și **D. medius**. A cuibărit și **Picus viridis**, dar acum nu mai apare decât sporadic.

Din ord. **Passeriformes** clocesc, în regiunea studiată, aproximativ 40 de specii, pe care le grupăm în funcție de habitatul preferat. În habitatul bălților cu stuf, papură și marginea acestora își fac cuibul lăcării: **Acrocephalus schoenobaenus**, **A. scirpaceus**, **A. arundinaceus**, privighetoare de stuf (**Locustella luscinioides**), pițigoii (**Remiz pendulinus**, **Panurus biarmicus** - puține perechi), codobaturile (**Motacilla alba**, **M. cinerea**, și mai rar **M. flava**), presura de baltă (**Emberiza schoeniclus**) și o specie rară, privighetoarea gușă vânăta nordică (**Luscinia svecica**) ce și-a instalat cuibul în vegetația densă a unei bălți în imediata apropiere a liniei ferate ce traversează podul de lângă gara Vlădeni.

În habitatul pădurii, lizieră și tufișuri își fac cuibul următoarele specii: **Galerida cristata**, **Alauda arvensis**, **Lullula arborea**, **Garrulus glandarius**, **Pica pica**, **Oenanthe oenanthe**, **Erithacus rubecula**, **Luscinia luscinia** (multe perechi), **Turdus merula**, **T. philomelos**, **Sylvia atricapilla**, **Phylloscopus collybita**, **Muscicapa striata**, **Prunella modularis**, **Anthus campestris**, **Lanius collurio**, **Fringilla coelebs**, **Carduelis carduelis**, **Emberiza citrinella**, **E. calandra**, **E. hortulana**. În habitatul antropogen (grădini, livezi, case) găsim ca păsări cuibăritoare următoarele specii de păsărele: **Hirundo rustica**, **Delichon urbica**, ambele specii de rândunele în descreștere numerică **Orilus oriolus** (cuibărește în grădini, dar și în liziera pădurii), pițigoii - **Parus major** și **P. caeruleus**, țoiul - **Sitta europaea**, silvia comună - **Sylvia communis**, graurul (**Sturnus vulgaris**), vrăbiile (**Passer domesticus** și **P. montanus**).

Dintre păsărelele (**Passeriformes**) care nu cuibăresc în bazinul mijlociu al Jijiei dar sunt prezente în anumite perioade ale anului în căutarea de hrană și adăpost putem consemna: ciorile (**Corvus frugilegus**, **C. monedula**), formează stoluri mari în perioada rece. Cioara sură (**Corvus corone**) apare în număr foarte redus (5-6) ca și corbul (**Corvus corax**). Mărăcinarul (**Saxicola torquata**), fâsa de pădure (**Anthus trivialis**), sfrânciocul mic (**Lanius minor**), florintele (**Carduelis chloris**), câneparul (**Acanthis cannabina**), botgrosul

(**Coccotharaustes coccothraustes**) sunt specii care își fac apariția în perioada verii (a cuibăritului) dar nu le-am găsit cuibul. Unele păsărele apar numai iarna: **Certhia familiaris**, **Bombycilla garrulus**, **Troglodytes troglodytes**, **Turdus pilaris**, **Lanius excubitor**, **Carduelis spinus**, **Pyrrhula pyrrhula**.

Concluzii: Au fost identificate aproximativ 150 de specii (148) de păsări din care 91 de specii (42 Passeriforme și 49 Nonpasseriforme) cuibăresc în zona studiată.

Păsările neclocitoare cuprind 17 specii de păsărele mici și 40 de specii din celelalte ordine sistematice.

Păsări mai rare, neobișnuite pentru această zonă, care cuibăresc aici sunt: **Phalacrocorax pygmaeus**, **Cygnus olor**, **Egretta alba**, **Spatula clypeata**, **Larus argentatus**, **Panurus biarmicus**, **Luscinia svecica**.

În perioada pasajului se opresc în bălțile Jijiei multe rațe, gâște, ploieri, fluierari, cufundaci.

STUDY ON THE BIRD FAUNA IN THE MIDDLE BASIN OF THE JIJIA RIVER

Summary

The basin of the Jijia river is situated in the east part of Romania. Jijia is a tributary brook for the Prut river and it flows parallelly to Prut (river) for a long distance. On Miletin brook (a tributary of Jijia) before to flow into the Jijia (Commune Vlădeni), a dam was build and its waters from a large accumulation lake for about 320 ha surface.

Great changes have been made on the middle basin if the Jijia river in the last 20 years and the anthropic modifications through the construction of many fishponds have determined changes in the bird populations. The low waters on the large surface with typical vegetation and the fishing ponds are properly places for birds' food, nestle and temporary shelter for the migratory birds. Thousands of ducks come here during their passage.

Our investigations have been performed during the last four years (1989-1992).

We could identify 148 species of birds from which 91 are nesting there.

In the water habitat nestle some uncommon species (which are nesting in the Danube Delta). These are: **Phalacrocorax pygmaeus**, **Cygnus olor**, **Anser anser**, **Egretta alba**, **Egretta garzetta**, **Spatula clypeata**, **Luscinia svecica**.

BIBLIOGRAFIE

- BĂCĂUANU, V., STĂNESCU, I., (1975) - Monografia zonei Stânca-Costești din județul Botoșani, Iași
- IODACHE, I., CÂMPEANU, C., (1990) - Some aspects concerning the vertebrata fauna from the zone of the acumulation lake Stânca - Botoșani, Anal. șt. Univ. "Al.I. Cuza" Iași
- IODACHE, I., (1990) - Unele aspecte privind ornitofauna de pe valea Prutului, zona lacului de acumulare Stânca-Costești (Botoșani). Lucr. Simpoz. Intern. de Ornitol. Reghin

Adresa autorului: ION IORDACHE
6600 Iași
str. T. Maiorescu nr. 2
bl. B, sc. A, ap. 29
România